

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број II бесплатан примерак
Фебруар 2018. Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

АГРАРНА ПОЛИТИКА

- ИПАРД програм – Зоран Милосављевић дипл.инж.

ВОЂАРСТВО И ВИНОГРАДАРСТВО

- Разлози извођења зимске резидбе – Љиљана Гвоздић дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

-Исхрана товне јунади – Косовка Јакшић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

- Црна пегавост (*Alternaria solani*) - Сениша Недељковић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС – а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoropuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

ИПАРД програм

Министарство пољопривреде и заштите животне средине је започело процес израде ИПАРД II програма Републике Србије почетком 2014. године. Рад на изради програма се заснивао на дефинисаним смерницама и анализама добијеним кроз процес израде Националне стратегије пољопривреде и руралног развоја 2014-2024. године. Суштина израде програма односила се на јасно дефинисање приоритетних сектора и адекватних мера подршке, при чему су узети у обзир резултати секторских анализа и комплементарности мера ИПАРД II програма са мерама које ће се налазити у Националном програму руралног развоја.

Одлуком Европске комисије, 20. јануара 2015. године, усвојен је Програм претприступне помоћи за рурални развој Републике Србије за период 2014-2020. године.

ИПАРД II програм представља најзначајнији програм претприступне подршке руралном развоју и први документ из области пољопривреде и руралног развоја Републике Србије који је одобрен од стране свих чланица Европске уније. Главни циљ и сврха овог програма је да помогне пољопривредне произвођаче и прерађиваче, као и све становнике руралних подручја Републике Србије, да постепено подижу своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и на прави начин, припремили за испуњавање европских стандарда и закона у области пољопривреде, прехранбене индустрије и заштите животне средине. Програм дефинише мере које ће омогућити финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа, као и подршку диверзификацији економских активности у руралним областима Републике Србије.

После достављања свих потребних докумената, потенцијални корисник улази у процес одобравања пројекта. Инвестиција не сме бити започета пре него што је пројекат одобрен. Када се почне са реализацијом инвестиције не сме одступати од пројекта који је приложио приликом конкурисања. Корисник је дужан да се придржава одобреног пројекта и у току периода трајања инвестиције прихвати контроле које му шаље ИПАРД агенција како би били проверени наводи пројекта, радови или поштовање трајање инвестиције од пет година. Минимални рок трајања сваке инвестиције је пет година, корисник је дужан да у том временском периоду, одржи инвестицију (не сме да отуђи објекат, да му промени намену, нити да отуђи машине), а мора да достигне стандарде ЕУ, у зависности од врсте инвестиције. Уколико поступи супротно договореном корисник је дужан да врати сва средства.

Приоритетни сектори за инвестирање су сектор млека, меса, воћа и поврћа и ратарства. Мере ће подржати инвестиције у изградњу и/или у реконструкцију објеката, као и набавку нове механизације, опреме и нових технологија. Један од услова за коришћење средстава овог програма је успостављање комплементарног система подршке како на националном, тако и на локалном нивоу, у којем неће бити могуће двоструко финансирање из јавних фондова за исту врсту инвестиција, а који ће својим синергетским ефектом допринети смањењу регионалних разлика.

ИПАРД II програм из политичких разлога неће моћи да помогне пољопривредне произвођаче и прерађиваче као и остале становнике српске националности сеоског подручја са Косова и Метохије. На жалост наши пољопривредници су ускраћени из политичких разлога, не коришћења субвенција у примарној сточарској пољопривредној производњи, за које ових дана има индиција за решавање овог проблема, од стране МПШВ-Републике Србије

Саветодавац ратарства-повртарства Зоран Милосаљевић

Разлози извођења зимске резидбе

Потреба извођења зимске резидбе је регулисање редовне родности, тј. успостављање равнотеже између родности и вегетативног пораста.

У истој производној години ће се образовати и одржати жељени род, а регулисаће се и оптималан вегетативни пораст и образовање довољно родних пупољака за наредну годину. Важно је уочавање родног потенцијала, односно максималног избегавања орезивања насумице и напамет.

Према времену извођења резидба може бити летња и зимска.

Резидба воћака се може изводити из више разлога:

У циљу образовања круне

Редовног регулисања родности

Подмлађивања

Резидба младих воћака у циљу формирања круне има задатак да се дужина неродног периода сведе на минимум, што зависи од врсте и сорте. Разлог извођења је образовање уравнотеженог, чврстог скелета, који ће касније у пуној родности поднети тежину обрастајућег дрвета, лисне масе и плодова, без повијања скелетних грана и ломљења. Важно је образовати такав облик круне, који ће и током производних година омогућити рад механизације.

Резидба за род се изводи из разлога регулисања редовне родности, при чему је основни циљ да засад што дуже плодоноси, уз што квалитетнији плод, односно да се избегне алтернативно рађање. Пре вршења резидбе потребно је анализирати родност пупољака, заправо одредити број пупољака у којима је дошло до диференцирања цветних елемената, па у зависности од тога одредити интензитет резидбе. Важно је знати које су у круни родне гране, а које не.

Приликом резидбе гране које нарушавају формиран облик, уравнотеженост, затварају средишњи део, или које су механички оштећене треба одстранити.

Основни циљ је одржавање равнотеже између раста и родности, као и обнављање родног дрвета и младица са вегетативним пупољцима. Тако да без сталне, умерене вегетативне активности у периоду пуне родности нема ни редовног обнављања родних грана, а ни редовне родности. Уколико је потенцијална родност мала, остављају се сви родни пупољци и обрнуто, док уколико је број родних пупољака умерен, резидба треба бити умерена. У почетку родности резидба за род се лакше врши, док је касније одржавање и рад све већи и тежи. Зато резидбу треба ускладити према периоду развитка воћака, облику круне и висини стабла. Родност треба задржати у нижим спратовима, без огољавања појединих делова у круни, како би се избегло касније цепање грана или савијање, изваљивање у једну страну.

При резидби се треба придржавати начина извођења:

- уочавање проводнице од врха до дна,
- уочавање рамених грана,

- резање јачих, сувишних грана из унутрашњости круне,
- резање једногодишњих летораста при врху костурних грана,
- проређивање родних гранчица по потреби.

Дуга резидба повећава родност, а кратка бујност. Млађа стабла су бујнија, те се таква стабла мање орезују, односно воћке које не рађају треба минимално резивати. Воћкама се на почетку родности проређују само ластари, док се остављају потенцијалне родне гранчице. Бујни ластари се у основи режу. Старије воћке са ослабљеним прирастом летораста испод 25 cm због подмлађивања треба оштрије резивати. Скраћивати им скелетне гране и уклањати оболеле или сломљене гране.

Слабија резидба убрзава и повећава родност, док оштрија повећава бујност и успорава раст.

Приликом извођења резидбе важно је просветлити и отворити круну, као и избацити неродне гране, водопије, избојке и др непотребне. Избацити и гране које расту ка унутрашњости круне, или се укрштају, или су близу.

Уколико се изводи неправилна резидба, или се не изводи, остављају се лоше последице и на развој и на плодоношење. Развиће се густе гране са slabим скелетним гранама, склоне ломљењу, формираће се мали број родних гранчица, а повећаће се осетљивост на болести и штеточине.

Јабучасте врсте воћака могу се резати од почетка опадања лишћа па све до периода испред кретања вегетације, наравно кад временски услови одговарају, док је коштичаве воћке боље резати кад прођу ниске зимске температуре, испред кретања вегетације.

Резидба за подмлађивање воћака се изводи из разлога како би се период родности и дуговечности продужавао. Циљ је да се вегетативно ослабљене воћке поново доводе у стање вегетативног пораста, а изводи се када је круна сувише висока и има огољене скелетне гране или кад по престанку растења почиње масовно сушење појединих јачих грана па се на њима појаве водопије или када је круна јако оштећена.

Ова резидба представља јако скраћивање свих грана круне, чиме се обезбеђују услови да се из спавајућих и адвентивних пупољака развијају нове гране и гранчице. Подмлађивање се врши поступно, стим да се тежи да новоформирана круна буде што правилнија, како би ефекат извођења ове резидбе био потпун.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

ИСХРАНА ТОВНЕ ЈУНАДИ

Данас је тов јунади једна од две основне говедарске производње у нашој земљи. Узимајући као критеријум старост животиња при завршетку това, разликују се две основне категорије товљеника:

- Млада утовљена јунад позната под називом „бејби биф“, која код нас до 15 месеци старости достижу телесну масу од 420 – 450кг.
- Старија утовљена јунад, која у старости од 18 до 24 месеца достижу масу од 500кг. Да ли ће се товити млађа или старија јунад и до које телесне масе, зависи од цене сточне хране и потраже говеђег меса на тржишту.

За тов су најпогодније животиње великог капацитета и интензитета пораста, које добро користе храну. Ова својства животиња зависе од низа различитих фактора, међу којима су најважнији: раса, пол, индивидуална својства, старост у којој се животиња користи за тов, као и количина, квалитет и састав хране. Тов младих животиња има значајне предности над товом старијих животиња. Младе животиње имају интензивнији пораст телесне масе од старијих, и могу да конзумирају веће количине

хране по јединици телесне масе. Поред тога, знатно је повољнији однос меса и масти добијених од млађих животиња у формираном прирасту, него од старијих, па отуда и мањи утрошак хране за јединицу прираста. За то су најпогоднија мушка некастрирана јунад. Стога се могу остварити знатно виши дневни прирасти и конверзија хране, него са мушким кастрираним и женским животињама. Испитивања су показала да су дневни прирасти мушких кастрираних животиња у просеку за 15 до 20% нижи од некастрираних, док је коришћење хране за око 10-15% лошије. У зависности од учешћа различитих хранива у оброцима товне јунади, постоје основна три типа това: концентратни тип това, полуконцентратни тов и тов кабасти хранивима.

Концентратни тип това: за овај тип това користе се смеше концентрата на бази зрна кукуруза, као основног извора енергије. У смешама за интензиван тов јунади зрна житарица учествују са 60-70%. У оваквим смешама протеинска хранива заједно са минералима и витаминима чине 10-15% смеше. У комплетне смеше концентрата може се уносити и луцеркино брашно, а његово учешће обично износи 5-20%. У интензивном тову јунади, поред концентрата могу се користити и мање количине кабасте хране. Увођење оваквих хранива позитивно делује на процес варења у бурагу, стимулише конзумирање хране и развој одређене микрофлоре.

Полуконцентратни тип това: ово је тов јунади ограниченим количинама концентроване и грубе кабасте хране. И у овом случају ради се о оболној исхрани концентратима, али, ипак нормираној. У овом типу obroка концентрати чине 45-60% од укупне суве материје obroка. У просеку се дају следеће количине хранива на 100кг:

- житарице 1-1,5кг,
- уљане сачме 0,25-0,75кг,
- сува волуминозна хранива 0,80-1кг.

У концентратном делу obroка житарице су најзаступљенија хранива, а посебно кукуруз. У волуминозном делу obroка, поред ливадског и луцеркиног сена, могу се користити и друга кабаства хранива, као што су зелена луцерка, трава, кукурузна силажа и др. У доброј организацији това, јунад храњена са оваквим оброцима, постижу сасвим задовољавајуће дневне прирасте, који се у већини случајева крећу између 1,0-1,2кг. Квалитет овако храњених товљеника је добар, утрошак хране умерен, а избегавају се и опасности од појаве различитих дигестивних и метаболичких сметњи. Зато је овакав тип исхране нарочито погодан за тов млађе јунади.

Тов кабасти хранивима: овај тип това јунади заснива се на исхрани великим количинама кабасте хране, уз ограничену употребу концентрата. Количина концентрата знатно је мања него у полуконцентратном типу това јунади. Овакав тип това, по правилу, треба организовати свуда где је могућа велика производња јефтине кабасте хране. Када се располаже кабасти хранивима доброг квалитета, она могу послужити као једини извор хранљивих материја, али и при томе треба рачунати са доста ниским дневним прирастима. Због мањих дневних прираста, овакав тов траје знатно дуже. Овај начин това знатно је екстензивнији од това полуконцентрованим оброцима и захтева нешто старију јунад која морају бити преко 200кг. Због мањих дневних прираста, овакав тов редовно знатно дуже траје.

За успешну организацију това јунади кабастом храном неопходно је да су јунад довољно развијена и да могу конзумирати велике количине кабасте хране. Кабаства хранива не могу млађим јунадима да обезбеде довољне количине хранљивих материја, због слабо развијене функције бурага. Зато је неопходно редовно кабастом делу obroка додати и одређене количине концентроване хране.

Црна пегавост (*Alternaria solani*)

Alternaria solani превасходно паразитира парадајз и кромпир, али су осетљиви још паприка и плави патлиџан. Распрострањена је у свим подручјима, а највеће штете изазива на парадајзу. Штете су нарочито велике на кореновом врату и приземном делу стабла. Инфициране младе биљке не само да обустављају пораст, већ вену и суше се.

Црна пегавост се јавља од почетка до краја вегетације биљака. За њу је карактеристична појава сивомрких пега са зонама распоређеним у виду концентричних кругова. У средини ових пега развија се црна превлака, коју сачињавају конидиофоре и конидије гљиве. На листу пеге су у почетку ситне, неправилног облика. Касније оне постају округле, увећавају се и међусобно спајају, што повлачи сушење читавог лишћа. Пеге се најпре јављају на доњем старијем лишћу.

На плодовима се развијају сличне пеге по облику, али је њихов средишњи део угнут. По правилу њихов развој почиње од петелке плода. Пеге на стаблу су овалног облика и много веће од оних на лишћу и плодовима. У многим случајевима простиру се дуж целе интернодије. На површини кртола јављају се мркоцрвене пеге.

Произвођачи често ову болест мешају са појавом на доњим деловима парадајза, која је непаразитске природе. И ожеготине настале од од јаке инсолације могу имати извесних сличности са симптомима црне пегавости.

Проузроковач црне пегавости се одржава у оболелим биљним остацима, на којима одржава виталност и до 18 месеци, а могу се из године у годину преносити и садним материјалом (семеном, расадом, кртолама). У повољним условима мицелија ствара нову генерацију конидија, које са старим виталним конидијама представљају почетни извор заразе. Конидије клијају у зачетак мицелије која продире директно кроз кутикулу и остварују заразу домаћина. У повољним условима карактеристичне пеге се јављају за 2-3 дана. На њима се затим масовно образују конидије, које се расејавају ваздушним струјањима и остварују секундарне заразе. После бербе плодова мицелија и конидије са биљним остацима доспевају у земљиште. При благим зимама инокулум масовно презими, после чега могу да настану масовне заразе. Болест се интензивно развија после дужег времена топлог времена (20-22°C) са краткотрајним кишима и обилним росама. Уз одређену температуру, за заразу је такође неопходно влажење биљних органа, при температури од 10°C барем 12 сти, док је при 15°C зараза могућа већ након 8 сати влажења. Честа измена сувог и топлог раздобља с влажењем погодује интензивном развоју црне пегавости.

Употреба здравог садног материјала,
Гајење отпорних сорти,
Уништавање биљних заражених биљних остатака,
Правилно ђубрење, избалансирана исхрана NPK,
Дезинфекција семена,
Дезинфекција земљишта

представљају основне превентивне мере заштите. У случају постојања реалне опасности од појаве и развоја патогена у усевиима треба применити хемијске мере заштите. Са заштитом треба почети превентивно, пре појаве болести или по појави првих симптома.

Већина фунгицида који се користе у програму заштите од пламењаче делују и на проузроковача црне пегавости.

У ту сврху се могу употребити препарати на бази активне материје: hlorotalonil, tebukonazol, propamokarb-hidrohlorid + hlorotalonil, azoksistrobin, azoksistrobin + hlorotalonil, bakarni oksihlorid итд.

Саветодавац заштите биља Синиша Недељковић

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 12.02.-19.02.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	170	150	160
Јабука (остала)	100	80	90
Лимун	180	150	150
Поморанџа	150	120	90
Мандарина	180	150	150
Киви	250	250	200
Крушка	200	200	220
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	250	-	250
Кромпир	80	50	50
Паприка-остала	350	-	280
Лук црни	80	60	50
Парадајз	200	-	160
Тиквице	200	-	180
Шаргарепа	80	60	60

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 12.02.-19.02.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	145	130	140
Јабука (остала)	100	60	70
Лимун	110	120	120
Поморанџа	80	80	65
Мандарина	125	120	130
Киви	110	180	185
Крушка	115	150	150

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	190	-	210
Кромпир	35	30	40
Паприка-остала	200	-	220
Лук црни	25	30	35
Парадајз	200	-	130
Тиквице	130	-	150
Шаргарепа	30	30	40

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД ОД
12.02.-19.02.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	240	130	-
Јагњад	све тежине	све расе	300	280	260
Јарад	све тежине	све расе	-	200	-
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	СМ	250	-	230
Козе	све тежине	све расе	-	-	-
Крава за клање	све тежине	СМ	-	170	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	120	-
Овца	све тежине	све расе	160	120	-
Прасад	16-25кг	све расе	250	230	200
Телад	80-160	СМ	-	440	-
Товљеници	80-120	све расе	150	160	150
Товљеници	>120кг	све расе	150	130	-
Шиљежад	све тежине	све расе	220	250	-

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 12.02.-19.02.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	22	24	25
Пшеница	22	25	20
Сточни јечам	24	26	-
Сточно брашно	17	-	-

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE